

TEMSİL YETKİSİ VE TEMEL İLİŞKİ

Cem AKBIYIK*

I- GİRİŞ

Bir kimsenin hukuksal işlemlerde bulunabilmesi için hukuki veya maddi bir engel bulunan durumlarda, o kimsenin yapmak istediği işlemleri kolaylaştırma amacını güden temsil kurumu, vaktiyle eski kanunlarda olduğu gibi ve Alman Müşterek Hukukundaki hakim görüşe uygun doğrultuda, vekalet sözleşmesi ile birleştirilmişti. Tarihsel süreç içerisinde temsilden, vekaletle birlikte sözedilmesinin sebebi; iradeye dayanan temsil ilişkisinin vekaletin dış yüzü (cephesi) olarak görülmesiydi¹. Fransız Hukukunda bugün de bu anlayışın devam etmekte olduğunu söyleyebiliriz (Code Civil Art. 1984-2010)². Gerçekten de Fransız Medeni kanunu'nda temsil, vekalet sözleşmesinden ayırd edilmiş, ancak Fransız doktrininde bağımsız olarak incelenmiştir³. 1875 tarihli İsviçre Borçlar Kanunu Tasarısı'nda da (Art.457- 464), temsil kuralları vekaletle birleştirilmiş, daha sonra bu düzenleme doğru bulunmayarak temsil kurumu ayrı bir düzenlemeye tabi tutulmuştur.

Temsile sebep olan işleme (çoğunlukla vekaletle), nitelikce bağımlı olması istenmeyen; tek başına ve soyut bir hukuksal ilişki olarak nitelenen iradeye dayanan temsilin böyle bir hukuksal niteliğe bürünmesi, 1881 tarihli Eski İsviçre Borçlar Kanunu'nun kabulünden az önce, Alman hukuk İlimi tarafından vekalet ile iradeye dayanan temsilin ke-

* Araştırma Görevlisi, İÜHF Medeni Hukuk Anabilim Dalı

1 Oser/Schönenberger, (M.32- 40)Giriş N.1

2 Bkz. Weill/Terre, s.78, N.81; Flour/Aubert, s.325, N. 421.

3 Alman Doktrininden de esinlenerek temsil kurumunu bağımsız olarak inceleyen Fransız Doktrinindeki gelişim hakkında özellikle bkz. Flattet, s. 70 ve orada anılan yazarlar.

sin olarak birbirinden ayırd edilmesinin sonucudur⁴. Borçlar Kanunumuzun da kaynağı olan ve 1912 yılında yürürlüğe giren Yeni İsviçre Borçlar kanunu'nda da, Alman Medeni Kanunu'nda olduğu gibi temsil kurumu genel hükümler kısmında düzenlenmiştir (Art.32-40)⁵. Bu düzenleme dikkate alındığında, temsil kurumunun kanundaki yerinin ona, hukuksal işlemlerin meydana getirilmesinde yardımcı bir araç (irade beyanının meydana gelişinin özel bir türü) niteliği verdiğini söyleyebiliriz.

II- TEMSİL YETKİSİ VE ÖZELLİKLE İRADİ TEMSİL YETKİSİ

Bir kimse, diğer bir kimse adına hukuksal işlem yapma yetkisini kanundan veya temsil olunanın irade beyanından alır. Birinci halde kanuni temsil yetkisinden, ikincisinde iradi (rızaî) temsil yetkisinden söz edilir⁶. BK.m.32 vd.'da da açıkça iradi temsil düzenlenmiştir. Bir kimsenin kendisini temsil etmesi için, diğer bir kimseye (temsilciye) verdiği yetkiye, iradi temsil yetkisi denmektedir. Şu halde, iradi temsil yetkisi (Vollmacht, procuration), hukuksal bir işlem ile verilen temsil yetkisidir. Buna ilişkin irade beyanına, "yetki verme", "yetkili kılma" veya "yetkilendirme" denilebilir (Bevollmächtigung veya Ermächtigung, L'octroi des pouvoirs)⁷.

Temsil yetkisi, bizim hukukumuzda, temsil olunanın temsilciye varması gerekli irade beyanına dayanan tek taraflı bir hukuksal işlem ile verilir. Yetki verme (yetkilendirme) bir sözleşme olmadığı için bunun temsilci tarafından kabulüne gerek yoktur⁸.

Belirtmek gerekir ki, Alman Hukuku'nda temsil yetkisi, temsilciye yapılan bir beyanla -ki buna "İç temsil yetkisi" denilmektedir- verilebildiği gibi; doğrudan doğruya ve sadece üçüncü kişiye yapılan bir beyanla da -ki buna da "dış temsil yetkisi" denilmektedir- verilebilir (BGB.Paragraf 167/I)⁹. Buna karşı, İsviçre/Türk Hukuklarında doktrinde bugün için çoğunlukta olan¹⁰ ve İsviçre Federal Mahkemesi¹¹ tarafından da paylaşılan görüşe göre, Borçlar Kanunu çerçevesinde temsil yetkisinin muhatabı yalnız temsilci olabilir. Şu var ki, iç ilişkide temsilciye yetki veren temsil olunan, bu hususu üçüncü kişilere bildiren "açıklayıcı" bir beyan yapabilir. Ancak dış temsil yetkisi, yani yetkinin üçüncü kişilere bildirilmesi, temsilcinin mevcut olmayan temsil yetkisini geçerli olarak kurmaz. Böyle olmakla birlikte, temsilciye, kendisine temsil yetkisi verildiğine ilişkin

4 Beguelin, FJS.No.282, s.3, FJS.No.283, s.3; Oser/Schönenberger, Art.32 N.26.

5 Ancak m.40 uyarınca kanunun özel kısmında saklı tutulan temsil kuralları da mevcuttur. Ticari temsil açısından özellikle bkz. BK.m.449-456.

6 Tunçomağ, s.409; Eren, s.517; Schwarz, s.382; Oğuzman/Öz, s.157; İnan, s.223.

7 Gauch/Schluemp/Tercier, s.181, N.969; Schwarz, s.387; Oğuzman/Öz, 157; Eren, s.522; Tunçomağ, s.409.

8 Gauch/Schluemp/Tercier, s.181 n.972; Engel, s.264; Von Tuhr, s.341; Beguelin, FJS.No.283, s.2; Eren, s.522; Oğuzman/Öz, s.159; Esener, s.20 vd.

9 Jauernig, BGB Paragraf 167/I, s.123 vd.

10 Gauch/Schluemp/Tercier, s.181 N.970, s.189 N.1019; Engel, s.264; Oser/Schönenberger, Art.32 N.23; Schwarz, s.389; Esener, s.44-45; Eren, s.522. Aksi düşüncede; Gilliard, s.173; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s.173; İnan, s.231; Akyiğit, s.412.

11 BGE 99 II 39, 41-42; Jdt 1974 I 162, 165.

bir beyanda bulunulmaksızın, temsil olunanın sadece üçüncü kişiye, belirli bir kimseyi temsilci olarak atadığını bildirdiği durumlarda da BK.m.33/II'nin kıyasen uygulanması sayesinde, gerçekte o kişi temsilci sıfatını kazanmadığı halde, iyi niyetli üçüncü kişinin bu beyana güveni korunur¹². Şu halde, Kocayusufpaşaoğlu'nun da¹³ haklı olarak belirttiği üzere, İsviçre/Türk Hukuklarında kullanılan "iç temsil yetkisi" ve "dış temsil yetkisi" deyimlerini, işte bu açıklamalar çerçevesinde değerlendirmek ve "dış temsil yetkisi" olarak ifade edilen durumlarda, bir temsil yetkisi vermenin değil, temsilciye iç ilişkide verilmiş bulunan temsil yetkisinin üçüncü kişiye bildirilmesinin söz konusu olduğunu kabul etmek¹⁴; ancak verilmiş bir temsil yetkisi yok iken böyle bir beyan yapılmışsa, BK.m.33/II çerçevesinde üçüncü kişinin iyi niyetinin korunacağını gözden uzak tutmamak gerekir.

III- TEMEL İLİŞKİ KAVRAMI (GRUNDVERHÄLTNIS)

Temsil olunan kimse ile kendisine temsil yetkisi verilen kimse arasındaki "iç ilişkiye" temel ilişki denmektedir. Bu temel ilişki, temsil olunan kimse ile temsilci arasındaki geniş anlamda bir iş görme ilişkisine dayandırılmaktadır¹⁵. Burada önem taşıyan nokta bütün iş görme hallerinde işgörenin, iş sahibinin faaliyet alanına karışarak adeta onun yerini almasıdır. Modern hukukta, buradaki "iş" sözünden her türlü iş, yani yalnızca hukuksal işlemlerin yapılması değil, maddi eylemlerin yapılması (örneğin bir garaj işletmesinin müşterisinin otomobilini yıkamasında olduğu gibi) da anlaşılmaktadır¹⁶. Oysa, hukuk tarihi boyunca iş görmenin konusunu yalnızca hukuksal işlemler ve benzerlerinin oluşturduğu; buna karşılık maddi eylemlerin iş görme olarak nitelendirilmediği de savunulmuştur. Özellikle Pandekt Hukukunda rastlanan bu görüş, iş görmeyi bir çeşit temsil niteliğinde saymaktaydı; temsil ise ancak hukuksal işlemlerde söz konusu olabiliyordu¹⁷.

Ancak bugün için, işgörenin, iş sahibinin adına ve hesabına hukuksal işlem yapmak konusunda sahip olduğu iş görme yetkisi, "iç temsil yetkisi" olarak nitelendirilebilir. O halde, temsil yetkisi, iş görme yetkisine nazaran daha dar bir kavramdır. Zira iş görmenin konusunu hukuksal işlemler yapma dışında maddi eylemler de oluşturabilir. Bundan başka, modern hukukta iş görmenin temsilin bir türü olmadığı, iş görmenin, iş görenle iş sahibi arasındaki iç ilişkiyi, temsilin ise temsil olunan ile üçüncü kişiler arasındaki ilişkiyi, yani dış ilişkiyi ilgilendirdiği kabul edilmektedir¹⁸.

12 Gauch/Schluemp/Tercier, s.191 N.1027; Patry, s.206-207 ve orada anılan Federal Mahkeme kararları; Eren, s.525.

13 Kocayusufpaşaoğlu, agm.s.209. Ayrıca bkz. Eren, s.524-525, Esener s.49,

14 Dış temsil yetkisinin temsil olunan tarafından üçüncü şahıslara bildirilmesiyle onlara güven verilmiş olur. Bu güven sonucu üçüncü kişiler, bildirilen temsil yetkisinin varlığına iyiniyetle inanırlar ve bu iyiniyetleri korunur (BK.m.33/II, 34/III).

15 Esener, s.59. Doktrinde iş görme kavramı üzerine ileri sürülen görüşler için bkz. Tandoğan, s.76-78.

16 Chappuis, s.6; Kutlu Sungurbey, s.26.

17 Kutlu Sungurbey, s.27; Esener, s.59.

18 Tandoğan, s.78.

İş sahibi ile işgören arasındaki temel ilişki, bir sözleşme ilişkisine dayanabilir. Bu takdirde, söz konusu sözleşme aynı zamanda iş sahibi ve işgören arasındaki karşılıklı borç ilişkisini (iç ilişki) de düzenler. Bu iş görme ilişkisinin, kanunumuzun da belirttiği gibi, bir vekalet, hizmet veya şirket sözleşmesinin (BK.m.34/I) konusunu oluşturması mümkün olduğu gibi; bunların dışında kanunda yer alan diğer iş görme borcu doğuran sözleşmeler (eser, yayın, komisyon) ile bunların dışında, tarafların serbest iradeleri sonucu gerçekleşen başka iş görme borcu doğuran "isimsiz" sözleşmelerin konusunu oluşturması da mümkündür. Yine özellikle karma sözleşmelerde, taraflardan birinin üstlendiği edimlerden bazılarının da iş görme olarak değerlendirilebilmesi imkanı vardır¹⁹. Bazı yazarlara göre, temel ilişki, bir iş görme ilişkisi olabileceği gibi; iş görme dışında başka bir nitelik de taşıyabilir. Örneğin taşınmaz bir malın satıcısı, satış vaadi sözleşmesinde, alıcıya, satılan taşınmaza ilişkin bazı işlemler yapmak üzere temsil yetkisi vermiş olabilir²⁰.

İş sahibi ile işgören arasında bir sözleşme ilişkisi söz konusu değilse, bunlar arasındaki ilişki vekaletsiz iş görme olarak nitelendirilebilir²¹. Doktrinde, iş sahibinin işgörene tek taraflı bir beyanla bir borç yüklemeksizin, işi yapma konusunda yalnız yetki vermesi durumunda, vekaletsiz iş görme hükümlerinin söz konusu olacağı²² savunulmakla birlikte; böyle bir halde bize göre de, kendisine yetki verilen kimsenin o işi görmesiyle bir vekalet sözleşmesinin kurulduğunu kabul etmek daha gerçekçi bir çözüm olacaktır²³.

IV- TEMSİL YETKİSİ İLE TEMEL İLİŞKİ, ÖZELLİKLE VEKALET SÖZLEŞMESİ ARASINDAKİ KARŞILIKLI İLİŞKİLER

Yukarıda giriş bölümünde de belirtmiş olduğumuz gibi, temsil yetkisi tarihsel süreç içerisinde temel ilişki ile birarada düşünülerek, sözleşme ilişkisinin bir unsuru (dış cephesi) olarak nitelendirilmiştir. Gerçekten de bir çok durumda yetkilendirme işlemi özellikle vekalet sözleşmesiyle birleşmektedir. Şu şekilde ki; bir kimsenin diğer bir kimse adına hareket ettiği durumlarda, bu kimse vekil olarak kabul edilmekte ve vekalet sözleşmesi ile temsil yetkisi veren "yetkilendirme işlemi" hukuksal açıdan ayırd edilmektedir. Örneğin A'nın, B'ye "Benim şu Osmanlı el yazmalarımı İstanbul'da sat" demesi üzerine, B'nin bunu kabul etmesi durumunda, aralarında bir vekalet sözleşmesi kurulacaktır (BK.m.386/I). Böyle bir durumda, B, A'nın el yazmalarını satma borcunu yüklenmiş gibi; aynı zamanda, söz konusu sanat eserlerini, A'nın nam ve hesabına üçüncü kişilere satmaya yetkili kılınmıştır (BK.m.388/II). Öyleyse, bu halde vekalet sözleşmesi ve temsil yetkisi birarada mevcuttur²⁴.

19 Yavuz, s.3 vd.; Hatemi/Serozan/Arpacı, (Hatemi), s.394.

20 Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s.174 dn.9a.

21 Esener, s.60 dn.160 ve orada anılan De Saussure, s.25-26.

22 Şu var ki, vekaletsiz iş gören niteliği ile yetkisiz temsilci niteliği aynı kimsede birleşebilir. Şöyle ki, vekaletsiz iş gören kimse, iş sahibi için maddi bir eylem yapmayıp da onun adına hukuksal bir işlem yaparsa durum böyledir. Bkz. Kutlu Sungurbey, s.29.

23 Bu konudaki tartışmalar için bkz. Tandoğan, s.133-134.

24 Schwarz, s.387; Oğuzman/Öz, s.157/158; Tunçomağ, s.410.

Vekalet ile iradeye dayanan temsilin kesin olarak birbirinden ayrılması bugünkü hukuksal gelişimin en yüksek zaferlerinden birisi olarak nitelendirilmiş²⁵ ve bu farklılığı ilk defa belirgin olarak ortaya çıkarmak şerefine de, 1866 yılında yayınladığı "Alman , Umumi Ticaret Kanunnamesine Göre Hukuksal İşlemlerin Kuruluşunda Temsil"²⁶ adlı makalesiyle, aslında bir kamu hukukçusu olan Profesör Paul LABAND'a ait olduğu ifade edilmiştir²⁷. Yazara göre, vekalet (Auftrag) ile temsil yetkisi (Vollmacht) hiçbir şekilde aynı hukuksal ilişkinin, biri "iç" diğeri "dış" görünüm şekilleri değildir. Birçok hallerde fiilen birarada bulunmakta ise de, temsil yetkisi olmadan vekalet ve vekalet sözleşmesi bulunmadan da temsil yetkisi var olabilir. İşte bu nedenle de her iki kurumu birbirinden ayırmak bir gerekliliktir²⁸.

Gerçekten de, Laband'dan bu yana doktrinde bu hukuksal çizgi doğrultusunda açıklamalar yapıldığını gözlemlemekteyiz. Gerek BK.m.386/I'de, gerekse BK.m.313/I'de sözü edilen hallerde bir borç ilişkisinin doğumundan söz edilmesine karşılık; bir kimseye temsil yetkisi vermede (yetkilendirme) üçüncü kişilere karşı temsilci olarak hareket edebilme ve işlemlerde bulunabilme imkanı tanınmakta olduğundan şu şekilde söz edilmektedir : yetki verme, yetki verilen kimseye bir yükümlülük yüklemeyiz; sadece temsilciye bir hukuksal imkan tanır²⁹. Oysa, vekil ile müvekkil arasında bir borç ilişkisi kuran vekalet sözleşmesi, etkisini "iç ilişkide" gösterir. Kısaca, vekalet sözleşmesi, "sen vekilim olarak şu işi yapacaksın, bunu yapmakla yükümlüsün" anlamını taşır. Oysa yetki, yetki verilen kimsenin, yetki veren kimseyi üçüncü kişiler karşısında temsil etmesini mümkün kılar. Yani temsil yetkisi etkisini dış ilişkide gösterir³⁰. Şu halde yetki verme "herkese karşı benim temsilcim olarak hareket edebilir ve işlemler yapabilirsin" anlamını taşır³¹.

Böyle olmakla birlikte, yetki verme ile vekalet her zaman birleşmeyebilir. Gerçi temsil yetkisinin bir çok durumda, temsilci ile temsil olunan arasındaki sözleşme ilişkisine bağlı olarak verildiğinden söz edilir³². Özellikle de, temsil yetkisinin çoğu zaman vekalet sözleşmesi ile birlikte bulunduğunu gözlemliyoruz³³. Zira temsil olunanın, temsilci ile onu kendi adına bir faaliyette bulunmaya zorlayacak bir sözleşme yapması kendi yararına olacaktır³⁴. Ancak bundan temsil yetkisinin mutlaka bir sözleşme ile verileceği sonu-

25 Beguelin, FJS.No.283, s.3; Oser/Schönenberger, Art.32 N.26.

26 "Die Stellvertretung bei dem Abschluss von Rechtsgeschäften nach dem allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch" (ZHR, Band X, bilhassa, s.203-209).

27 Schwarz, s.388 dn.3; Kutlu Sungurbey, s.4.

28 Laband, agm.s.204-205.

29 Beguelin, FJS.No.283, s.3; Schwarz, s.388; Esener, s.61; Yavuz, s.161; Eren, s.529.

30 Bu bakımdan bazı yazarların yaptığı "iç temsil yetkisi-dış temsil yetkisi" ayırımı (bkz.Von Tuhr, s.343; Engel, s.265; Esener, s.26 vd.; Eren, s.523), yukarıda bölüm II'de yapmış olduğumuz açıklamalar doğrultusunda ele alınmadığında isabetli görülmemektedir.

31 Tunçomağ, s.409; Schwarz, s.388. Ayrıca bkz. Yarg.13 HD. 11.3.1982 t. 1370/1643 sa.ka. (YKD.1982/6, s.831).

32 Zach, Art.32N.160; Oser/Schönenberger, Art.32N.27.

33 Hatemi/Serozan/arpacı (Hatemi)'ye göre temsil yetkisinin iç ilişkisinde daima vekalet vardır. Ancak bazen sadece vekalet, bazen ise vekalet unsurlarını da içeren isimsiz bir karma sözleşme söz konusu olur (age.s.394).

34 Belgesay, s.16, s.62.

cu çıkartılmamalıdır. Demek oluyor ki, herhangi bir sözleşmeye dayanmaksızın da bir temsil yetkisi vermek olasıdır³⁵. Örneğin, A, B'ye, "yolculuğun sırasında benim koleksiyonuma uyacak nitelikte eski eserlere rastlarsan onları benim için satın alabilirsin" demişse, burada vekalet söz konusu değildir. Zira bu beyan diğer tarafa hiç bir yükümlülük yüklememekte sadece onu, üçüncü kişilere karşı yetkili kılmaktadır. B, eğer isterse, yolculuğu sırasında başkalarına başvurarak diyebilecektir ki; "Ben, A namına şu tabloyu veya heykeli satın almak için yetkili kıldım"³⁶. Bununla birlikte, temsilci, kendisine temsil yetkisi veren beyana uygun davranınca, temsilci ile temsil olunan arasında bir vekalet ilişkisi kurulduğu kabul edilmelidir^{36a}.

Bundan başka, ileride kurulacak (akdedilecek) bir vekalet veya hizmet sözleşmesi için gerekli bulunan bir temsil yetkisi, istisnai bir biçimde, taraflar arasında temel ilişkiyi oluşturacak bu sözleşmenin kurulmasından önce de temsilciye tanınmış olabilir³⁷.

Bazen de temsil yetkisi bulunmadığı halde, vekalet sözleşmesi mevcut olabilir. Gerçekten bazı durumlarda, vekalet sözleşmesi, bir hukuksal işlem yapılması için değil de sırf fiili mahiyetteki bazı işlemler için yapılmış olabilir³⁸. Örneğin, baskın görüşte vekalet sözleşmesi sayılan, hasta tedavi sözleşmeleri veya mimari proje çizim sözleşmeleri söz konusuysa ya da bir konunun araştırılması için veya bir fikir açıklamak için verilmiş vekaletlerde bunu görürüz.

Diğer taraftan, bir hukuksal işlemin yapılması için verilmiş vekalet sözleşmesinin de, içinde mutlaka temsil yetkisini barındırması gerekmez. Örneğin, genel olarak kabul edildiği üzere, vekilin, kendi namına ve başkası hesabına hareket ettiği (dolaylı temsil) durumlarda, vekalet mevcut olmakla birlikte, doğrudan temsilci sıfatıyla hareket etme yetkisi yoktur³⁹. Örneğin A, B'ye " M'den şu saati satın al, fakat benim adıma aldığını söyleme" demiş ve B bu görevi kabul etmişse, A ile B arasında bir vekalet sözleşmesi kurulmuştur, fakat B'nin A'yı temsil yetkisi bulunmadığı da belirtilmiştir.

Burada tekrar hatırlatmak gerekir ki, vekalet sözleşmesi temsil yetkisi verilmesinin yegane sebebi değildir. Temsil yetkisinin verilmesi, vekalet sözleşmesinden başka hizmet veya eser sözleşmesi gibi diğer bir iş görme sözleşmesine veya bir şirket sözleşmesine de dayanabilir. Çoğunlukla karşılaşıldığı üzere, iş sahibi çalıştırdığı işçisine; bir

35 Oser/Schönenberger, Art.32 N.27; Tekinay/Akman Burcuoğlu/Altop, s.175; Eren, s.528; Oğuzman/ Öz, s.158.,

36 Engel ise s.265'de temsil yetkisinin mutlaka bir temel ilişkiye dayanarak verilebileceği görüşündedir.

36a Oğuzman/Öz, s.158 dn.573.

37 Von Tuhr, s.345.

38 Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 175-176; Tunçomağ, s.410

39 Schwarz, s.389 Tunçomağ, s.410 Oğuzman/Öz, s.158.Karş. Droin, s.56. Fakat doğrudan temsil yetkisine oranla dolaylı temsil yetkisinin kullanılmasının çok defa bir temel ilişkinin kurulması sonucunu doğuracağı hakkında bkz. Yavuz, Dolaylı temsil, s.30 vd.

ortak diğer ortağına, kendi adına veya ortaklık adına işlem yapabilme yetkisi vermektedir⁴⁰.

V-TEMSİL YETKİSİNİN TEMEL İLİŞKİDEN BAĞIMSIZLIĞI

Temsil yetkisinin vekalet sözleşmesinden ayrılığı Laband tarafından açık olarak ortaya çıkarıldıktan ve BGB'nin de onun çözümlerini benimsemesinden bu yana, günümüz Alman doktrininde de, temsil yetkisi bağımsız bir hukuksal işlem olarak kabul edilmekte ve bundan dolayı da temsilci; vekalet, hizmet, şirket sözleşmeleri gibi temel bir ilişkiye, bir iş görme sözleşmesine dayanmaksızın temsil olunan kimse adına hareket ederek, yapmış olduğu hukuksal işlemler ile onu, alacaklı veya borçlu kılabilmektedir⁴¹.

İsviçre/Türk hukuklarında da⁴², temsil yetkisinin temel ilişkiden bağımsız olduğu görüşü genellikle kabul edilmektedir. İsviçre Federal Mahkemesi de bir kararında temsil yetkisinin, "birlikte bulunduğu" iç ilişkiden bağımsız olduğunu kabul etmiştir⁴³.

Borçlar Kanunumuzda da, temsil yetkisinin, temel ilişkiden ayırd edildiğini söyleyebiliriz. Gerçekten de BK.m.34/I'e göre, "Temsil olunan kimse, hukuki bir tasarruftan tevellüt eden temsil selahiyetini her zaman tahdit veya refedebilir. Bundan dolayı mümessilin bir hizmet veya şirket veya vekalet akdi gibi sebeplere istinat ederek dava ikamesi hakkına halel gelmez". Örneğin, iş sahibi tarafından kendisine verilmiş olan temsil yetkisi kaldırılmasına rağmen, hizmet akdi (temel ilişki)^{43a} devam edebilir ve işçi, hizmet sözleşmesine dayanarak ücret veya diğer benzer haklarını iş sahibinden talep edebilir⁴⁴.

40 Esener, s.63; Eren, s.529; Schwarz, s.390; Tunçomağ, s.411. Karş. Zach, Art.32 N. 160; Hatemi/Serozan/Arpacı (Hatemi), s.394. Adi ortaklıkta ortaklardan birininakdettiği borçların diğer ortakları ne zaman bağlayacağı, başka bir deyişle bu tür borçlar için temsil yetkisinin şartlarına dair Yargıtay'ın vermiş olduğu bir karar için bkz. Yarg. 13 HD.14.12.1976 t. 3515/8315 sa.Ka. (YKD.1977/8, s.1120-1211).

41 Bkz. Medicus.s.354 N.949; Jauernig, BGB Paragraf 167/1, s.123-124. Ancak Alman doktrininde birleşik hukuksal işlem nazariyesini savunan bir görüş (Muller- Frienfels), temsil yetkisinin zorunlu olarak bir temel ilişkiye dayanması gerektiğini savunmuştur. Bu nazariye hakkında bkz. Esener, s.9 vd., s.64. ancak bu görüşte esas sorun yetki verme (temsil yetkisi) ile temsilcinin üçüncü kişilerle yaptığı işlem arasındaki bağıllık olarak göze çarpmaktadır.

42 Von Tuhr, s.345; Becker, Art. 32 N.2; Oser/Schönenberger, Art.32 N, 27, Art. 34 N.1-7; Beguelin, FJS.No.283; s. 2, 3 Engel, s.264; Schwarz, s.390; Esener, s.64; Eren, s.528; Oğuzman/Öz, s.158; Tunçomağ, s.411; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s.174; Yavuz, *Dolaylı temsil*, s.30 vd. Ancak diğer bir görüş yanlılarınca, gerçekte bir sözleşmeden kaynaklanan temsil yetkisinin; vekalet, hizmet veya şirket sözleşmelerinden tamamen bağımsız olabileceği haller pek sınırlı olduğundan temsil yetkisinin temel ilişkiden bağımsız hükümlere tabi tutulmasının pratik öneminin fazla olmadığı savunulmuştur (Rossel, s.75 N.88; Belgesay, s.17). Ayrıca karş. Hatemi/Serozan/Arpacı (Hatemi), s.407. Yazara göre, doğrudan temsil yetkisi verilmesi halinde, iç ilişki, hiç değilse bu temsil yetkisi verilmesi hukuki işleminin ardında, "vekalet" niteliği de göstermektedir.

43 BGE 78 II 369, Jdt 1953 I 277.

43a BK.m.396'ya göre, vekalet sözleşmesinden dönme her zaman mümkündür. Bununla beraber bir halde, yani "mandatum in rem suam" (vekilin çıkarları için vekalet verilmesi) halinde sözleşme dönme suretiyle ortadan kaldırılamaz. Bkz. Von Tuhr, s.351 dn.62. Şirket sözleşmesi için de bkz. BK.m.529, 533/III.

Bunun yanısıra, temsil yetkisi, temel ilişkiyi oluşturan sözleşme tiplerinden birisi ile birarada bulunsa bile kanunumuzun açık düzenlemesi sonucu BK.m.32-40 hükümlerine göre değerlendirilir; yoksa temel ilişkiyi düzenleyen hükümlere göre değerlendirilmez^{44a}.

Doktrinde, vekalet sözleşmesinin kapsamına ilişkin düzenleme getiren BK.m.388/II'nin, temsil yetkisinin bağımsız olma niteliğini şüpheye düşürecek bir hüküm olduğu ileri sürülmektedir⁴⁵. Bu fıkraya göre, "Vekâlet, vekilin tekabbül eylediği işin yapılması için icap eden hukuki tasarrufları ifa salâhiyetini şâmildir". Fıkra esas itibariyle vekalet sözleşmesinin kapsamında, temsil yetkisinin yer alıp almadığının belirlenmesi ile ilgilidir. karine olarak, vekaletin kapsamında hukuksal işlem yapma yetkisi de varsa, bu konuda üçüncü kişilere karşı temsil yetkisi verildiği de anlaşılabilir. Ancak vekalet ile yetinilip, vekile, müvekkil "hesabına" işlem yapma yetkisi verilmiş, yetkilendirme (temsil yetkisi verme) işlemi ise yapılmamış olabilir⁴⁶. Demek oluyor ki vekalet sözleşmesinin temsil yetkisini de içerip içermediği bizatihi vekalet sözleşmesinin yorumu neticesinde anlaşılacaktır. Vekalet sözleşmesinde temsil yetkisi verildiği sabitdeğilse, ancak "dolaylı temsilin" söz konusu olduğu kabul edilmelidir^{46a}. Zira BK.m.388/II'de kullanılan "salâhiyet" tabiri, hem doğrudan hem de dolayısıyla temsili kapsar niteliktedir⁴⁷. Bundan dolayı, vekil, temsil yetkisine sahip ise, yapmayı kabul ettiği işin yapılması için gerekli olan hukuksal işlemleri, müvekkil adına yapmaya (doğrudan temsil) yetkili olduğu gibi; vekil, müvekkil adına hareket etmeye yetkili değilse, yapmayı kabul ettiği işin gerçekleştirilmesi için gerekli olan hukuksal işlemleri bu kez "kendi namına ve müvekkil hesabına" yapmak yetkisine de sahip olur⁴⁸.

Tüm bu açıklamalardan ortaya çıkan sonuç ise, BK.m. 388/II'nin, temsil yetkisinin temel ilişkiden bağımsız olma özelliğini ortadan kaldırmadığıdır.

VI- TEMSİL YETKİSİNİN TEMEL İLİŞKİDEN SOYUTLUĞU MESELESİ VE BU KONUDAKİ GÖRÜŞÜMÜZ

Az evvel belirttiğimiz üzere, temsil yetkisinin temel ilişkiden ayırd edilerek, bağımsız olduğu prensibinin kabulü; temsil yetkisinin temel bir ilişkiye dayandığı durum-

44 Oğuzman/Öz, s.159; Esener, s.64-65. Karş. Knoepfler/Guinand, FJS.No.327, s.11 Engel, *Contrats*, s.451. Von Tuhr'a göre (age.s.351), özellikle temel ilişkiye hemen son verilemeyen hallerde (örneğin, hizmet sözleşmesinin feshi ihbar süresinin sonuna kadar devam ettiği ve fakat iş sahibinin çalışanına güveninin kalmadığı ve temsil yetkisinin kötüye kullanılmasından korktuğu durumlarda) BK.m.34/I özel bir öneme sahiptir. Bundan başka anılan hüküm, hizmet sözleşmesine son vermek için işçi lehine haklı bir sebep de oluşturabilir (BK.m.344).

44a Esener, s.65. Karş. Belgesay, s.17.

45 Bkz. Esener, s.65 vd.

46 Hatemi/Serozan/Arpacı (Hatemi), s.445.

46a Eğer vekalet konusu işlemin niteliği gereği doğrudan veya dolaylı temsil yollarından herhangi biriyle yapılmasında bir sakınca yoksa yani buna olanak varsa, temsil yetkisinin dolaylı olmadığı karine olarak kabul edilebileceği görüşü için bkz. Tandoğan, *Özel Borç İlişkileri II*, s.177.

47 Von Tuhr, s.342 dn.14; Oser/Schönenberger, Art.33 N.6; Yavuz, s.177.

48 Droin, s.68; Hatemi/Serozan/Arpacı (Hatemi), s.445.

larda, bu iç ilişkiden soyut (mücerret) bir işlem olduğunun ileri sürülmesini beraberinde getirmiştir⁴⁹. Bundan amaç şudur: temsil yetkisinin bağlı olarak verildiği sözleşme ilişkisi (iç ilişki), o temsil yetkisinin sebebini (causa) oluşturur. Çünkü o (temsil yetkisi), bu ilişkinin ifası dolayısıyla verilmiştir. Ancak temsil yetkisi, temsilciye, temsil olunan adına hareket etmek hakkı verdiği halde, temsil yetkisinin sebebini oluşturan sözleşme ilişkisi, bir hukuksal yükümlülük (borç) yükler⁵⁰. Bu prensibin kabulünden çıkan sonuç, iç ilişkiyi gösteren sözleşme herhangi bir nedenle geçersiz olsa bile, temsil yetkisinin yine de mevcut ve geçerli sayılabileceğidir. Başka bir deyişle, temsil yetkisinin geçerliliği, temel ilişkiyi oluşturan sözleşmenin geçerlilik şartlarından tamamen ayrılmıştır⁵¹.

Doktrinde artık kürsü örneği haline gelen misal şudur: sınırlı eylem ehliyetine sahip birisiyle yapılan vekalet sözleşmesinde, bir hukuksal işlem yapılması için temsil yetkisi verilmiş olursa; bu durumda vekalet sözleşmesi, yasal temsilcinin kabul beyanına (icazetine) kadar sınırlı ehliyetsizi bağlamaz ve icazet de verilmezse artık vekalet kesin hükümsüz bir hal alır. Ancak bu sözleşmeyle birlikte verilen temsil yetkisi temsilciyi borç altına sokmadığından geçerli olarak kalır⁵². Fakat iç ilişkideki sözleşmeyi sakatlayan sebep, şayet temsil yetkisi verme (yetkilendirme) işlemi de sakatlıyorsa, her ikisi de hükümsüzleşir. Örnek olarak, temsil yetkisi veren sözleşmeyi yapanın, temyiz kudreti bulunmaması veya irade beyanının sakat olması; ahlaka aykırı amaçla yapılan sözleşmede temsil yetkisi vermesi halinde durum böyledir⁵³.

Buraya kadar yapılan açıklamalarla ilgili olarak bir noktanın altını çizmekte fayda vardır. Öncelikle belirtmek gerekir ki; temsil yetkisi ile vekalet sözleşmesini karşılaştırmakla, temsil yetkisini veren yetkilendirme işlemi ile vekalet sözleşmesini karşılaştırmak farklı şeylerdir.

Temsil yetkisi, bir hukuksal işlem olmayıp yetkilendirme işlemi sonucunda doğan bir tür ikincil (tali) haktır⁵⁴. Bir düzenleme ve yönetme hakkıdır (Organisatorisches Recht). Bu hakka sahip temsilci, temsil olunanın malvarlığını etkilemek üzere onun ad ve hesabına hukuksal işlemlerde bulunur⁵⁵.

Doktrinde bir görüş⁵⁶, temsil yetkisi ile vekalet sözleşmesini, birinin "hak veya yetki", diğerinin bir işlem olması nedeniyle karşılaştırılmasını ve temsil yetkisinin "soyut" olduğunun ileri sürülmesini doğru bulmamaktadır. Bu görüşe göre, yetkilendirme işlemi ile vekalet sözleşmesini karşılaştırmak gerekliyse de, bu durumda da vekalet ile

49 BGE 78 II 369, Jdt 1953 I 277. Jauernig, BGB Paragraf 167/I, s.123-124; Von Tuhr, s.345; Zach, Art.32 N.160; Becker, Art.32 N.2; Engel, s.264; Gauch/Schluep/Tercier, s.182 N.978; Schwarz, s.390; Esener, s.64 vd.; Oğuzman/Öz, s.158; Eren, s.529; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s.176; Tunçomağ, s.411.

50 Beguelin, FJS.No.283, s.3; Schwarz, s.388, Esener, s.61

51 Esener, s.68.

52 Von Tuhr, s.345; Schwarz, s.390; Esener, s.68; Oğuzman/Öz, s.159; Akyiğit, s.422.

53 Oğuzman/Öz, s.159; Hatemi/Serozan/Arpacı (Hatemi), s.441; Akyiğit, s.422.

54 Engel, s.263; Von Tuhr, s.24-25.

55 Tandoğan, Obligations, s.42; Eren, s.83, s.528.

56 Hatemi/Serozan/Arpacı (Hatemi), s.392.

yetkilendirme işlemleri arasında bir "soyutluk" problemi söz konusu olmamaktadır. Zira her iki işlem de farklı geçerlilik şartlarına sahiptir. Nitekim, bir tam ehliyetsizin verdiği veya bir tam ehliyetsize verilen yetkilendirme sonuç doğurmaz⁵⁷. Şu halde, bir hukuksal işlemin geçerlilik şartlarının diğerinden daha az oluşu, sırf bu nedenle söz konusu hukuksal işlemin "soyut" sayılmasını gerektirmez⁵⁸.

GÖRÜŞÜMÜZE göre de, temsil yetkisinin geçerliliğinin temel ilişkiyi oluşturan sözleşmenin geçerlilik şartlarından ayrı oluşu yukarıda açıkladığımız ve benimsediğimiz "bağımsızlık" prensibinin sonucu olup yoksa soyutluk prensibinin sonucu değildir. Gerçekten de, her iki işlem de - bağımsızlık prensibi sonucu- farklı geçerlilik şartlarına sahiptir. Vekalet sözleşmesinin konusu; bir hukuksal işlem ile müvekkil adına hukuksal sonuç doğurmak ise, açıkça bir "yetkilendirme" beyanı söz konusu olmasa bile (zira temel ilişkinin yanında ayrıca açık bir yetkilendirme beyanı da varsa, temsil ilişkisi vekalet sözleşmesinden bağımsız olarak kurulur) vekalet sözleşmesinin geçerlik şartları gerçekleşmiyorsa dahi hukuksal işlemlerin çevrilmesi (tahvili)yoluyla yetkilendirme işleminin, dolayısıyla geçerli bir temsil yetkisinin varlığı kabul edilmelidir⁵⁹. Yoksa, bunun aksine "soyutluk" prensibi benimsenmediğinden ötürü bir yazgı birliği, bağlantılı bir işlem kabul edilerek temel ilişki geçersiz olunca, temsil yetkisi veren işlem de geçersizdir neticesine varılmamalıdır⁶⁰.

Hatırlanacağı üzere, soyutluk prensibi hukukumuzda özellikle borçlanma işlemi-harcama işlemi arasındaki ilişkiyi ilgilendirir. Bu konuyla, yetkilendirme işleminin temel ilişkiden soyut olup olmadığı meselesini de bir tutmamak gerekir. Zira burada kazandırıcı işlemler alanında kullandığımız anlamda benzer bir "soyutluk"tan da söz edilemez⁶¹.

Bir noktayı daha açıklayalım ki, görüşümüz doğrultusunda iç ilişkiyi gösteren sözleşme geçerlik şartlarını gerçekleştirirse ve dış ilişki bakımından temsil yetkisi mevcut olsa bile; iç ilişkide, geçerli bir sözleşme (vekalet) bulunmadığından söz konusu iç ilişki açısından "vekaletsiz iş görme" kurallarından (BK.m.412/413) yararlanmak mümkün olmalıdır⁶².

Soyutluk görüşü ile ilgili olarak ileri sürülen bir başka düşünce de şöyledir: temsil yetkisi ile vekalet sözleşmesini karşılaştırmak ve temsil ilişkisinin sebebini oluşturan sözleşme ilişkisi herhangi bir sebeple geçersiz olsa dahi, temsil yetkisini doğumu bakı-

58 Hatemi/Serozan/Arpacı (Hatemi), s.393.s.440-441.

59 Hatemi/Serozan/Arpacı (Hatemi), s.393.

60 Aksi görüşte; Medicus, s.355 N.949. Yazara göre, vekalet sözleşmesinin hükümsüz olması durumunda, temsil yetkisinin de sonuç doğurmaması gerekir.

61 Bkz. Hatemi/Serozan/Arpacı (Hatemi), s.393, s.442. Karş. Esener, s.69. Hatemi'ye göre, "soyutluk" teriminden ancak sebep (causa) teriminin "kazandırmalar" alanı dışında da kullanılmasına cevaz verildiği takdirde söz edilebilir (age, s.442).

62 Hatemi/Serozan/Arpacı (Hatemi), s.441. Karş. aynı eser, s.394. Yazar burada, iç ilişkiyi kurma amacı ile yapılan vekalet sözleşmesi batıl olsa dahi hiç değilse "edim yükümlerinden bağımsız borç ilişkisi" iç ilişkiyi meydana getirir demektedir.

mından temel ilişkiden soyut saymak; yetkilendirme işlemi sonucunda doğan temsil hakkının kullanılmasıyla ilişki kurulacak üçüncü kişi veya kişilerin güvenlerinin korunması içindir⁶³.

Temsil yetkisinin temel ilişkiden soyutluğu prensibi, LABAND'ın, temsil yetkisinin temel ilişkiden bağımsız olduğunu açıkça ortaya koymasında sonra ortaya atılmış ve büyük rağbet görmüştür⁶⁴. Bununla birlikte, soyutluk prensibi, gerek Alman Hukukunda gerekse İsviçre/Türk Hukuklarında fazla abartılı bir niteliğe büründüğünden dolayı eleştirilere de uğramaktadır⁶⁵. Genel olarak ifade edildiği üzere bu durum, özellikle temel ilişki ile "iç" ve "dış" temsil yetkilerinin birbiriyle karıştırılmasından kaynaklanmaktadır. O halde şuna dikkat etmek gerekmektedir; temsil yetkisinin soyut olduğunu ileri sürerken, bununla yalnız "dış temsil yetkisi"ni dikkate almak gerekir. Şu halde, sadece "dış temsil yetkisi" soyuttur. Çünkü temsil olunan tarafından yapılan hukuksal işleme değil, dışa karşı yaratılmış olan hukuksal duruma, görünüşe dayanmaktadır. Buna karşılık, "iç temsil yetkisi"nin akıbeti temel ilişkiye bağlanmıştır⁶⁶.

Böyle olmakla birlikte, borçlar hukuku sistemimizde temsil yetkisinin soyutluğu üzerinde bu açıdan da ısrar etmek kanımızca gerekli değildir. Zira soyutluk prensibi, kendilerine karşı temsilin yapıldığı üçüncü kişileri korumayı hedef almaktaysa, İsviçre/Türk Hukuklarında iyiniyetli üçüncü kişiler, esasen güven prensibi ile korunmuşlardır. Borçlar kanunumuzun temsil bahsinde yer alan hükümlerden de bu sonucu çıkartmak mümkündür (Bkz.BK.m.33/II, 34/III, 36/II, 37). Bütün bu hükümlerde, değişik ölçü, derece ve biçimlerde de olsa, üçüncü kişilerin temsil yetkisinin varlığına ilişkin güveni korunmaktadır⁶⁷. Ne var ki, bu koruma, kanun koyucu tarafından bazen, temsil yetkisinin gerçekte var olmamasına rağmen sözleşmeyi geçerli kabul ederek BK.m.33/II, 34/III, 37); bazen de, daha sınırlı bir biçimde, BK.m.36/II)üçüncü kişiye sadece olumsuz zararının giderilmesi imkanı tanınarak gerçekleştirilmektedir⁶⁸.

Kaldı ki GÖRÜŞÜMÜZCE, temsil yetkisinin temel ilişkiden bağımsızlığı sonucu, temel ilişki "geçersiz" olsa bile temsil yetkisi - kendine özgü geçerlilik şartlarına sahipse- tekbaşına geçerli sonuçlar doğuracağından böyle bir halde; üçüncü kişilerin temsil yetkisinin varlığına ilişkin güvenlerinin korunmasından söz etmek de doğru olmayacaktır zira ortada kuruluşu bakımından geçerli bir temsil yetkisi mevcuttur.

Bunun yanında, burada özellikle şunu vurgulamak gerekir: Temsil yetkisi "iç ilişki" bakımından temsil yetkisi verenle, temsile yetkili kılınan arasında kurulmuş olan

63 Esener, s.68.

64 Bkz. yukarıda dn.49'da anılan yazarlar.

65 Özellikle bkz. Medicus, s.355 N.949; Chappius/Datwyler, s.250 dn.33; Simonius, s.523; Esener, s.69 ve orada anılan De Saussure, s.60 vd.

66 Medicus, s.355 N.949; karşı. Zach, Art.32 N.161-162. Tekrar hatırlatalım ki, bizim hukukumuzda, Alman hukukundan farklı olarak temsil yetkisinin "dış temsil yetkisi" biçiminde geçerli olarak kurulması mümkün değildir. Bkz. yukarıda dn.10, 11.

67 Chappuis/Datwyler, s.241 vd.; Gilliard, s.162; Kocayusufpaşaoğlu, s.207 vd.

68 Kocayusufpaşaoğlu, s.207.

borçlar hukuku ilişkisinin ortadan kalkması (Örneğin, vekaletten azil, BK.m.396/I) ile sona erer ve temsil yetkisinin bundan sonra kullanılması, kötüye kullanılması sayılır. Buna karşılık üçüncü kişiler, kural olarak, temsil yetkisinin varlığına güvenebilirler ve temsil yetkisi verenle temsilci arasındaki temel ilişkinin akıbeti ile ilgilenmek zorunda da değildirler⁶⁹. Ancak temsil yetkisinin kötüye kullanıldığını bildikleri veya gereken özeni göstereselerdi bilmelerinin kendilerinden beklendiği durumlarda, yaratılan haklı güvenin korunması bakımından bunların lehine mevcut olan durum ortadan kalkar⁷⁰. Ancak KANIMIZCA, bu son halde de, temsil yetkisinin sona erme bakımından temel ilişkiden "soyut" olduğunu savunmak ve daha sonra da bu prensibin istisnasını oluşturan yukarıdaki hallerden bahsetmek gerekli değildir⁷¹. Yine başka olasılıklara da değinmek gerekirse; temsil yetkisinin kapsamının az veya çok temel ilişkiden etkilendiği özellikle temel ilişki dahilindeki bir talimatın, temsil yetkisini üçüncü kişilere karşı sınırladığı durumlarda da, bunları, soyutluk ilkesinin istisnası olarak dikkate almak yerine, üçüncü kişilerin durumunu güven prensibi çerçevesinde değerlendirerek ona göre yorumlamak yoluna gidilmelidir⁷².

SONUÇ

Temsil yetkisi ve temel ilişki, özellikle de vekalet sözleşmesi, tarihsel süreç içerisinde birarada düşünülmüş; hukuksal açıdan ayırd edilmemiştir. Ancak, bilhassa Laband'dan bu yana, bir çok durumda birarada bulunsalar da, temsil yetkisi ve temel ilişkiyi birbirinden ayırmak; dolayısıyla temsil yetkisini bağımsız bir hukuksal işlem olarak kabul etmek, doktrinde büyük kabul görmüştür. Ne var ki, vekalet ile temsil arasında gözetilen bu nazik ayırma rağmen pratikte, vekalet sözünün çoğu zaman temsil anlamında kullanıldığı da görülmektedir. Aynı duruma Yargıtay kararlarında da rastlamak mümkündür.

Temsil yetkisinin temel ilişkiden ayırd edilerek, bağımsız olduğu prensibinin kabulü; temsil yetkisinin temel bir ilişkiye dayandığı durumlarda, bu iç ilişkiden soyut (mücerret) bir işlem olduğunun ileri sürülmesini de beraberinde getirmiştir. Ancak, doktrinde bazı yazarlar tarafından da belirtildiği üzere, bağımsızlık prensibini kabul ettikten sonra ayrıca bir de soyutluk prensibini benimsemek kanımızca gerekli değildir. İncelemimizde belirttiğimiz üzere, soyutluk prensibini savunanların ortaya koydukları, temel ilişkinin geçersiz olmasına rağmen temsil yetkisinin geçerli olabilmesi durumlarında, esasen bağımsızlık prensibine dayanarak; ya da üçüncü kişilerin iyi niyetlerinin korunmasının gerekli bulunduğu durumlarda da güven prensibini benimseyerek, soyutluk

69 Bağımsızlık ilkesinin sonucu olarak üçüncü kişiler temel ilişkinin varlığını isbat etmek zorunda değildir ve kural olarak temel ilişkiden kaynaklanan itirazlar da onlara karşı ileri sürülemez. Bkz. Zach, Art.33 N.121, Art.32 N.160.

70 Becker, Art.32 N.2.

71 Karş. Zach, Art.32 N.162; Art.33 N.121-122; Art.34 N.16.

72 Patry, s.205-208; Engel, s.265.

prensibini kabul etmeksizin de karşılıklı çıkarlar dengesini korumak mümkündür kanısındayız.

KISALTMALAR

Age.	: Adı geçen eser
Agm.	: Adı geçen makale
Art.	: Artikel
BGB.	: Bürgerliches Gesetzbuch
BGE.	: Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichtes
BK.	: Borçlar kanunu
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
dn.	: Dipnot
E.	: Esas numarası
FJS.	: Fiches Juridiques Suisses
HD.	: Hukuk dairesi
İBD.	: İstanbul Barosu Dergisi
Jdt.	: Journal des Tribunaux
K.	: Karar Numarası
Karş.	: Karşılaştırmız
m.	: Madde
N.	: Not
No.	: Numara
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
t.	: Tarih
vd.	: Ve Devamı
Y.	: Yargıtay

YKD. : Yargıtay Kararları Dergisi

ZHR. : Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht.

KAYNAKLAR

- AKYİĞİT, E. : Temsil yetkisinin verilmesi ve temsil yetkisi ile temel ilişki arasındaki bağlantı, İBD 1990, S.4-5-6, s.406-428.
- BECKER, H. : İsviçre Medeni kanunu Şerhi 6. Cilt Borçlar Kanunu 1. Kısım (Çev. OLCAY, B.), Ankara 1967.
- BEGUELIN, E. : Representation, FJS.No .282-283, Geneve 1942.
- BELGESAY, M.R. : Hukuki Muamelelerde temsil İstanbul 1941.
- CHAPPUIS, C. : La restitution des profits illegitimes, Bale, 1991.
- CHAPPUIS, C./DATWYER, P. : Titre de procuration: La protection de la bonne foi selon les art. 33, 34 et 36 CO., La Semaine Judiciaire 109, 1987, s.241-253.
- DROIN, J. : La representation indirecte en droit Suisse, Geneve, 1956.
- ENGEL, P. : Traite des obligations en droit Suisse, Neuchatel, 1973.
- ENGEL, P. : Contrats de droit Suisse, Berne, 1992.
- EREN, F. : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.I, 5. bası, İstanbul 1994.
- ESENER, T. : Salahiyete müstenit temsil, Ankara, 1961.
- FLATTET, G. : Les contrats pour le compte d'autrui, Paris, 1950.
- FLOUR, J./AUBERT, J.L. : Droit civil, les obligations I, Paris 1975.
- GAUCH/SCHLUEP/TERCIER, : La partie generale du droit des obligations, tome I, 2.ed., Zurich, 1982.
- GILLIARD, F. : La representation directe dans le code des obligations: un chef d'oeuvre d'incoherence, Festschrift für Max Keller, Zurich, 1989, s.161-174.
- HATEMİ/SEROZAN/ARPACI : Borçlar Hukuku Özel Bölüm, İstanbul, 1992.

- İNAN, A.N. : Borçlar Hukuk Genel Hükümler, Ankara, 1979.
- JAUERNIG, O. : Bürgerliches Gesetsbuch, 7. bası. München, 1994
- KNOEPFLER/GUINAND, : Mandat II, FJS.No. 327, Geneve 1984.
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N. : Bir yetki belgesi ile kanıtlanan temsil yetkisinin geri alınmasında üçüncü kişilerin iyi niyetinin korunması açısından BK.m.33/II, 34/III ve 37 karşısında BK.m.36/II'nin uygulama alanının belirlenmesi, TANDOĞAN'a armağan Ankara, 1990, s. 207-230.
- KUTLU SUNGURBEY, A. : Yetkisiz temsil, İstanbul, 1988.
- LABAND, P. : Die Stellvertretung bei dem Abschluss von Rechtsgeschäften nach dem Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch, ZHR, 1866, Band X, özellikle s. 203 vd.
- MEDICUS, D. : Allgemeiner Teil des BGB., 5.bası, Heidelberg, 1992.
- OĞUZMAN, M.K./ÖZ, M.T. : Borçlar Hukuku Genel Hükümler İstanbul, 1995.
- OSER, H./SCHÖNENBERGER, W. : İsviçre Medeni kanunu şerhi 5. cilt 1. kısım (Çev SEÇKİN, R.) Ankara, 1947.
- PATRY, R. : Le principe de la confiance et la formation du contrat en droit suisse, Geneve, 1953.
- ROSSEL, V. : Manuel du droit Federal, des obligations, tome I, 4. bası, Lausanne/Geneve, 1920.
- SCHWARZ, A. : Borçlar hukuku dersleri C.I (çev.DAVRAN, B.), İstanbul 1948.
- SIMONIUS, A. : Du principe de la confiance et ses derogations qu'il subit dans le droit Suisse, La Semaine Judiciaire 71, 1949, s.505-528.
- TANDOĞAN, H. : Vekaletsiz iş görme, İstanbul, 1957.
- TANDOĞAN, H. : Özel borç ilişkileri, C.II, 4. tıpkı basım, İstanbul 1989.
- TANDOĞAN, H. : Notions preliminaires a la theorie generale des obligations, Geneve 1972.

- TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, : Borçlar hukuku genel hükümler, 7.bası, İstanbul 1993.
- TUNÇOMAĞ, K. : Türk borçlar hukuku, genel hükümler, 7. bası, İstanbul 1976.
- VON TUHR, A. : Borçlar hukukunun umumi kısmı, C.I., (çev. EDEGE, C.), İstanbul 1952.
- WEILL/TERRE, : Droit civil, Les obligations, 4. bası, Paris, 1986.
- YAVUZ, C. : Türk borçlar hukuku özel hükümler C.II, 2. bası, İstanbul, 1993.
- YAVUZ, C. : Türk-İsviçre ve Fransız Medeni hukuklarında dolaylı temsil, İstanbul, 1983.
- ZACH, R. : Berner Kommentar, Art. 32-40, 3. Teilband, 2. Unterteilband, Bern, 1990.